

Examen VWO
Aruba, Bonaire, Curaçao en Sint Maarten

2025

tijdvak 2
donderdag 19 juni
7.30 - 10.30 uur

aardrijkskunde

Bij dit examen horen twee bijlagen: een bronnenboekje en een kaartenkatern.

Dit examen bestaat uit 36 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 68 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd.

Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1 – De positie van Sri Lanka in het wereldsysteem

Bij deze opgave horen de bronnen 1 en 2.

Gebruik bron 1.

Hieronder staan twee uitspraken over bron 1.

Uitspraak 1: de handelsbalans van Sri Lanka was in 2021 negatief.

Uitspraak 2: de samenstelling van het exportpakket van Sri Lanka is kwetsbaar.

- 2p **1** Onderbouw elke uitspraak met gegevens uit bron 1.

Gebruik bron 1.

Het huidige Sri Lanka was in de periode 1796 - 1948 een kolonie van Groot-Brittannië.

- 2p **2** Beredeneer dat in die periode de basis werd gelegd voor de huidige positie van Sri Lanka in het wereldsysteem.

Gebruik bron 2.

Stelling: Hambantota International Port zal de economische positie van Sri Lanka versterken.

- 2p **3** Geef
- een argument vóór deze stelling;
  - een argument tegen deze stelling.

Gebruik bron 2 en het kaartenkatern.

Met de aanleg van Hambantota International Port in Sri Lanka behartigt China niet alleen economische, maar ook geopolitieke belangen.

- 2p **4** Geef aan
- welk Aziatisch land zich vanuit geopolitiek oogpunt het meest bedreigd zal voelen door de invloed van China op Sri Lanka;
  - waarom de aanleg van een haven in Sri Lanka voor China van geopolitiek belang is.

Opgave 2 – Energietransitie in Sub-Sahara Afrika

Bij deze opgave horen de bronnen 3 tot en met 7.

Gebruik de bronnen 3 en 4.

- 2p **5** Beredeneer waarom het centrum-periferiepatroon wél herkenbaar is op de kaart in bron 3, maar niet op de kaart in bron 4.

Gebruik de bronnen 5 en 6.

In China en Sub-Sahara Afrika neemt de verstedelijkingsgraad toe. Het effect van deze ontwikkeling op het elektriciteitsverbruik verschilt tussen beide gebieden.

- 2p **6** Geef aan
- welk verschillend effect deze ontwikkeling heeft op het elektriciteitsverbruik in beide gebieden;
  - waardoor dit verschil ontstaat.

Gebruik bron 7.

In veel landen in Sub-Sahara Afrika is nooit een nationaal, op fossiele brandstoffen gebaseerd elektriciteitsnetwerk aangelegd. Mede daardoor is de regionale ongelijkheid in veel landen in Sub-Sahara Afrika momenteel groot.

- 2p **7** Beredeneer waarom de regionale ongelijkheid in landen in Sub-Sahara Afrika door de energietransitie kleiner kan worden.

Gebruik bron 7.

De energietransitie kan op lokale schaal bijdragen aan een gezondere leefomgeving. Ook kan de energietransitie bodemerosie tegengaan.

- 1p **8** Geef aan waarom de energietransitie op lokale schaal kan bijdragen aan een gezondere leefomgeving.
- 2p **9** Leg uit dat de energietransitie bodemerosie kan tegengaan. Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Opgave 3 – Rotsboog Azure Window in Malta

Bij deze opgave hoort bron 8.

Gebruik bron 8 en het kaartenkatern.

Het eiland Malta is ontstaan door tektonische krachten in het Middellandse Zeegebied.

- 2p 10 Beschrijf in twee stappen het ontstaan van het eiland Malta. Ga in je beschrijving in op de betrokken platen.

Gebruik bron 8.

Rotsboog Azure Window raakte verzwakt door de werking van twee exogene processen vanuit zee. Uiteindelijk stortte de rotsboog in.

- 2p 11 Beschrijf aan de hand van twee exogene processen vanuit zee waardoor de rotsboog verzwakte en uiteindelijk instortte.

Gebruik het kaartenkatern.

Rotsboog Azure Window is uiteindelijk ingestort tijdens een zware winterstorm. Het Middellandse Zeegebied wordt in de herfst- en wintermaanden regelmatig getroffen door stormen die gepaard gaan met veel neerslag.

- 2p 12 Leg uit dat door de verandering van de luchtdruk in de herfst- en wintermaanden in het Middellandse Zeegebied veel neerslag kan vallen. Je uitleg moet een oorzaak-gevolg bevatten.

Gebruik het kaartenkatern.

Op Malta valt met gemiddeld 600 mm per jaar redelijk wat neerslag. Toch heeft Malta al decennialang te maken met waterschaarste.

- 2p 13 Geef
- een kenmerk van kalksteen waardoor Malta te maken heeft met waterschaarste;
  - nog een andere oorzaak vanuit de dimensie natuur waardoor Malta te maken heeft met waterschaarste.

Opgave 4 – Landschapszones en geofactoren

Bij deze opgave horen de bronnen 9 en 10.

Gebruik bron 9 en het kaartenkatern.

De aarde wordt onderverdeeld in zes landschapszones: de polaire zone, de boreale zone, de gematigde zone, de subtropische zone, de (semi-)aride zone en de tropische zone.

- 2p 14 Van welke **twee** landschapszones staat er **geen** foto in bron 9?

Gebruik de bronnen 10a en 10b.

Door klimaatverandering verschuiven de grenzen van de door Köppen geclassificeerde klimaatgebieden.

- 3p 15 Toon in drie stappen aan waardoor de grenzen tussen gebieden met een A- en B-klimaat minder verschuiven dan de grenzen tussen klimaatgebieden op hogere breedten.

Ga in je antwoord in op:

- het verschil waarop de grens tussen het A- en het B-klimaat gebaseerd is **en** waarop de grenzen tussen klimaatgebieden op hogere breedten gebaseerd zijn;
- de invloed van klimaatverandering op de grenzen tussen klimaatgebieden.

Het landschap is een dynamisch systeem: als een van de geofactoren verandert, leidt dat tot veranderingen van andere geofactoren. Twee van deze geofactoren zijn klimaat en reliëf.

- 2p 16 Geef twee manieren waarop reliëf het klimaat beïnvloedt.

De invloed van de mens op aarde is tegenwoordig zo groot dat de mens als belangrijke geofactor gezien wordt. Sommige aardwetenschappers hebben daarom gepleit voor het begin van een nieuw tijdvak: het Antropoceen.

- 3p 17 Geef drie argumenten waarom de mens tegenwoordig als belangrijke geofactor gezien wordt.

Gebruik in je antwoord de invloed van de mens op drie verschillende geofactoren.

Opgave 5 – De Andes in Chili en Argentinië

Bij deze opgave horen de bronnen 11 tot en met 13.

Gebruik de bronnen 11 en 12 en het kaartenkatern.

De klimaatgrafieken in bron 12 zijn van de drie plaatsen in bron 11.

- 1p **18** Noteer de namen van deze drie plaatsen op je antwoordblad.
Schrijf achter elke plaats de letter van de juiste klimaatgrafiek.

Voor een deel van de kust van Chili vindt vlakke subductie plaats. Bij vlakke subductie ontbreekt actief vulkanisme. Bij normale subductie vindt wel actief vulkanisme plaats.

- 3p **19** Geef
- nog twee andere verschillen in de geologische gevolgen van vlakke subductie ten opzichte van normale subductie;
  - een oorzaak waardoor voor een deel van de kust van Chili vlakke subductie plaatsvindt.

Gebruik bron 13 en het kaartenkatern.

In de Atacamawoestijn wordt veel kleding uit de *fast fashion* industrie gedumpt. De kleding vergaat hier nauwelijks.

- 2p **20** Leg uit dat de gedumpte kleding hier nauwelijks vergaat.
Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Gebruik het kaartenkatern.

Het Andesgebergte is rijk aan ertsen. Ertsen worden gevormd onder verschillende omstandigheden.

- 1p **21** Geef de definitie van een erts.
- 2p **22** Geef aan
- waardoor in het Andesgebergte ertsen gevormd worden;
  - waardoor bauxiet niet in het Andesgebergte gevormd kan worden.

Opgave 6 – Ontginning van het Amazonegebied

Bij deze opgave hoort bron 14.

Gebruik bron 14.

In Europa bestaan vanuit verschillende dimensies stereotiepe beelden van Zuid-Amerika.

- 1p **23** Met welk gegeven uit bron 14 wordt een economisch stereotiep beeld van Zuid-Amerika ontkracht?

Gebruik het kaartenkatern.

In de jaren 60 hadden Colombia, Ecuador en Peru in het Andesgebergte te maken met een sterke bevolkingsgroei. Deze bevolkingsgroei was voor de regeringen van deze landen aanleiding om het Amazonegebied te gaan ontsluiten.

- 2p **24** Beredeneer waarom juist de bevolkingsgroei in het Andesgebergte aanleiding was om het Amazonegebied te gaan ontsluiten.

Gebruik bron 14.

Hoewel Manaus meer dan duizend kilometers landinwaarts ligt, kan de haven van Manaus toch als zeehaven fungeren.

- 1p **25** Geef aan waardoor Manaus toch als zeehaven kan fungeren.

Gebruik bron 14 en het kaartenkatern.

Brazilië heeft economische ambities op nationaal en continentaal schaalniveau.

- 2p **26** Toon met de kaart in bron 14 aan dat Brazilië economische ambities heeft op:
- nationaal schaalniveau;
  - continentaal schaalniveau.

Het zal voor Brazilië lastig zijn om deze economische ambities op continentaal schaalniveau waar te maken.

- 2p **27** Geef hiervoor twee redenen, elk vanuit een ander dimensie.

Opgave 7 – Caribische landen in het Gemenebest van Naties

Bij deze opgave horen de bronnen 15 en 16.

Gebruik bron 15.

Hieronder staan drie omschrijvingen (a tot en met c) en zes begrippen (1 tot en met 6).

a	De drietand op de vlag van Barbados staat symbool voor de breuk met het Verenigd Koninkrijk.	1	democratie
b	Rihanna heeft haar Bajan-accent nooit verzacht en haar Caribische afkomst komt terug in haar muziek.	2	nation-building
c	Sinds 30 november 2021 is Barbados niet langer verbonden met het Britse koningshuis.	3	protectionisme
		4	regionaal bewustzijn
		5	republiek
		6	soft state

- 2p **28** Noteer de letters a tot en met c onder elkaar op je antwoordblad. Schrijf achter elke letter het cijfer van het bijbehorende begrip. *Let op: er blijven drie begrippen over.*

Gebruik bron 16.

Barbados is sinds 1966 onafhankelijk van het Verenigd Koninkrijk. Sinds 2021 erkent Barbados het Britse staatshoofd niet langer als hun staatshoofd. Barbados blijft wel lid van het Gemenebest van Naties.

- 1p **29** Geef een reden waarom Barbados lid wilde blijven van het Gemenebest van Naties.

In het Caribisch gebied hebben veel mensen kritiek op hun land als hun land lid is van het Gemenebest van Naties.

- 2p **30** Geef
- een onderbouwing voor de kritiek op het lid zijn van hun land van het Gemenebest van Naties;
  - de naam van het politiek en economisch samenwerkingsverband tussen Caribische landen dat de functie van het Gemenebest van Naties in het Caribisch gebied kan overnemen.

Het Caribisch gebied is een regio waar de geopolitieke belangen altijd groot zijn geweest.

- 2p **31** Beredeneer voor welke twee hegemoniale machten de geopolitieke belangen in het Caribisch gebied tegenwoordig het grootst zijn.

Opgave 8 – De sedimentaire boog en de vulkanische boog

Bij deze opgave hoort bron 17.

Gebruik bron 17.

De Bovenwindse Eilanden bestaan uit een vulkanische boog en een sedimentaire boog.

2p **32** Beschrijf in twee stappen het ontstaan van de vulkanische boog.

Betrek in je beschrijving de namen van de betrokken platen.

2p **33** Beschrijf in twee stappen het ontstaan van de sedimentaire boog.

Gebruik het kaartenkatern.

Op de eilanden van de vulkanische boog komen meer microklimaten voor dan op de eilanden van de sedimentaire boog.

2p **34** Geef twee oorzaken van dit verschil.

De kust van de eilanden van de sedimentaire boog is kwetsbaarder voor exogene processen dan de kust van de eilanden van de vulkanische boog.

2p **35** Leg dit uit.

Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Gebruik de kaart Aarde Natuurrampen in het kaartenkatern.

De risicoperceptie van bewoners van de Bovenwindse Eilanden verschilt van die van bewoners van de Benedenwindse Eilanden.

1p **36** Geef hiervan de oorzaak.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.